

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“โลภมล – มลทินคือโลภะ ความติดข้อง”

คำว่า **โลภมล** อ่านแบบภาษาบาลีว่า **โล - พะ - มะ - ละ** มาจากคำว่า **โลภ** (ความติดข้อง, ความต้องการ) กับคำว่า **มล** (มลทิน, สิ่งสกปรก เศร้าหมอง) รวมกันเป็น **โลภมล** แปลว่า มลทิน คือ โลภะ ความติดข้อง ความต้องการ แสดงถึงความจริงของอกุศลธรรมประการหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต เกิดกับจิตขณะใดก็ทำให้จิตขณะนั้นเป็นจิตที่เป็นอกุศล โดยมีโลภะคือความติดข้อง เกิดร่วมด้วย โลภะเกิดขณะใดย่อมเป็นอกุศล ไม่สามารถเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริงได้ในขณะที่เป็นอกุศล ดังข้อความจากพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ มลสูตร ว่า

“โลภะ ก่อให้เกิดความพินาศ โลภะทำจิตให้กำเริบ ชนไม่รู้สึกลोภะนั้นอันเกิดแล้ว ในภายในว่าเป็นภัย คนโลภย่อมไม่รู้ประโยชน์ ย่อมไม่เห็นธรรม โลภะย่อมครอบงำ นรชนในขณะใด ความมืดตื้อย่อมมีในขณะนั้น”

สภาพธรรมซึ่งเป็นที่จริงนั้น ไม่พ้นไปจากชีวิตประจำวันเลย ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม สภาพธรรมต่างๆ ก็เกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุปัจจัยมีอยู่ทุกขณะ สิ่งที่สำคัญคือความเข้าใจถูกเห็นถูก อันเริ่มมาจากการฟังการศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน สะสมความเข้าใจไปตามลำดับ ไม่มีตัวตนที่จะไปบังคับให้ปัญญาเกิด ไม่มีตัวตนที่จะไปพิจารณา และแต่ละบุคคลที่เป็นปุถุชนย่อมมากไปด้วยกิเลส ที่สะสมมาอย่างยาวนานในสังสารวัฏฏ์ ยากที่จะละให้หมดสิ้นไปในทันทีทันใด

การเกิดเป็นมนุษย์ เป็นผลของกุศลกรรมหนึ่งที่ได้กระทำแล้ว ในระหว่างที่ยังมีชีวิตอยู่ ยังมีโอกาสที่กุศลกรรมอื่นจะให้ผล ก็ให้ผลทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ซึ่งเมื่อเป็นผลที่น่าพอใจ ก็ทำให้เป็นผู้มีรูปสมบัติ มีทรัพย์สมบัติ มีลาภ มียศต่างๆ กันออกไป ตามกรรมที่ได้กระทำ แต่ละคนก็สามารถที่จะพิจารณาผลในปัจจุบัน แล้วรู้เหตุในอดีตว่า เป็นผลของกุศล หรือว่าเป็นผลของอกุศล แต่ว่าผลของกุศลที่ได้รับ จะเป็นเหตุให้เกิดอกุศลจิตหรือกุศลจิต นี่เป็นสิ่งที่ควรจะพิจารณาอย่างมาก เพราะเหตุว่าทุกคนทราบทั่วกันว่า กุศลเป็นเหตุที่จะให้เกิดวิบากที่เป็นผล และผลของกุศลก็คือการได้รับอภิวรรณ (สิ่งที่น่าพอใจ) ต่างๆ ทั้งทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย เพราะฉะนั้นเวลาที่ได้รับอภิวรรณต่างๆ แล้ว ก็ควรจะพิจารณาว่าจิตที่เกิดต่อจากนั้นเป็น กุศลหรือเป็นอกุศล เพราะเหตุว่าผลของกุศลเป็นที่ต้องการ ทุกคนย่อมพอใจที่จะเห็นสิ่งที่น่าเพลิดเพลินยินดี จากนั้นก็ควรพิจารณาต่อไปอีกว่า ยังมีความพอใจในผลของกุศลมากไหม หรือว่าผลของกุศลนั้นก็เป็นสิ่งที่ไม่ยั่งยืนเลย และถ้าจะให้ละเอียดจริงๆ ก็ต้องรู้ว่าผลของกุศลนั้นปรากฏเพียงขณะที่กระทบกับจักขุปสาท (ตา) เท่านั้น **สิ่งที่กำลังปรากฏจริง ๆ ในวันหนึ่ง ๆ จะเป็นเครื่อง**

พิสูจน์ว่า ความติดข้อง (โลภะ) ความเหนียวแน่นในสิ่งที่น่าพอใจ เป็นสิ่งที่ยากที่จะจะได้ เพราะเหตุว่าติดข้องในทุกสิ่งทุกอย่าง ความติดข้องในสิ่งที่น่าพอใจจึงมีมากทีเดียวในชีวิตประจำวัน แสดงให้เห็นความเป็นไปของธรรมที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้นอย่างแท้จริง

ตามความเป็นจริงแล้ว ในชีวิตประจำวันสำหรับชีวิตของคฤหัสถ์ จริยอยู่ที่ทรัพย์สมบัติเป็น สิ่งจำเป็นสำหรับการที่จะมีชีวิตอย่างสะดวกสบาย ไม่ขัดสน ไม่เดือดร้อน แต่ว่าควรที่จะพิจารณาว่า ทำให้เกิดอกุศล ที่เป็นความติดข้องในทรัพย์สมบัติอย่างเหนียวแน่น จนยากที่จะจะละลายหรือไม่?

บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรมศึกษาพระธรรม อดทนที่จะศึกษา อดทนที่จะฟังพระธรรมเท่านั้น จึงจะเห็นประโยชน์ของปัญญา ถ้าไม่มีปัญญาแล้วการที่จะละลายคลายกิเลส มีโลภะ เป็นต้นนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ เมื่อมีความเข้าใจพระธรรมตามความเป็นจริงแล้ว ก็จะเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ ระลึกถึงและเห็นโทษของกิเลสของตนเอง ค่อยๆ ขัดเกลาให้กิเลสทั้งหลายค่อยๆ คลายลง อกุศลทั้งหลายก็จะค่อยๆ เจริญขึ้นตามระดับขั้นของปัญญา

การที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษานั้น ก็เพื่อให้บุคคลทั้งหลาย ได้เห็นโทษของกิเลส แล้วก็เจริญกุศลยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าพระองค์จะได้ทรงชี้ทางที่จะดับกิเลส แต่ก็ไม่ใช่ ทุกคนจะดับกิเลสที่ตนสะสมมาทั้งไปได้ทั้งหมดในทันทีทันใด แต่ว่าจะต้องอาศัยการเข้าใจในเหตุผล ที่ทำให้รู้จักตัวเองตรงตามความเป็นจริง และการที่จะดับกิเลสเหล่านั้น ก็จะต้องอาศัยปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูกที่จะต้องอบรมเจริญขึ้นจริงๆ ดังนั้นการที่จะละลายคลายกิเลส มีโลภะ เป็นต้น ซึ่งเป็นมลทินเครื่องเศร้าหมองของจิตได้ จึงมีหนทางเดียวเท่านั้น คืออบรมเจริญปัญญา เพื่อความ เข้าใจถูกเห็นถูกในลักษณะของสภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริงเท่านั้น ซึ่งจะขาดการฟัง พระธรรมศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวันไม่ได้เลย ค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ ศึกษาสะสม ความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อย.

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๐๖